

Udskriftsdato: 20. december 2025

VEJ nr 9941 af 17/06/2013 (Gældende)

Vejledning om reglerne om internationale naturbeskyttelsesområder i naturbeskyttelseslovens § 19 b, § 19 d og § 19 e

Ministerium: Miljø- og Ligestillingsministeriet

Journalnummer: Miljømin.,
Naturstyrelsen j.nr. NST-4100-00015

Vejledning om reglerne om internationale naturbeskyttelsesområder i naturbeskyttelseslovens § 19 b, § 19 d og § 19 e

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
 - 1.2 Baggrund for bestemmelserne
 - 1.3 Vejledningens opbygning – en læsevejledning
2. Anmeldelsesordningen (§ 19 b)
 - 2.1. Myndigheder
 - 2.2 Hvad og hvornår skal anmeldes?
 - 2.3 De enkelte anmeldelsespligtige aktiviteter - afgrænsning til anden lovgivning og eksempler på betydning for arter og naturtyper
 - 2.3.1 Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder (lovens bilag 2, nr. 1)
 - 2.3.2 Rydning af løvskov samt træartsskifte og plantning i løvskov, der ikke er fredskov (lovens bilag 2, nr. 2)
 - 2.3.3 Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i naturbeskyttelseslovens § 3 (lovens bilag 2, nr. 3)
 - 2.3.4 Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (lovens bilag 2, nr. 4)
 - 2.3.5 Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder (lovens bilag 2, nr. 5)
 - 2.3.6 Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter (lovens bilag 2, nr. 6)
 - 2.3.7 Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter (lovens bilag 2, nr. 7)
 - 2.3.8 Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (lovens bilag 2, nr. 8)
 - 2.3.9 Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslæt (lovens bilag 2, nr. 9)
 - 2.3.10 Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning (lovens bilag 2, nr. 10)
 - 2.3.11 Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje (lovens bilag 2, nr. 11)
 - 2.3.12 Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj) (lovens bilag 2, nr. 12).
 - 2.4 Proceduren for kommunalbestyrelsens behandling af en anmeldelse
 - 2.5 Særligt om vurdering af diffus og indirekte nitratudvaskning
 - 2.5.1. *Anmeldelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 3.*
 - 2.5.2. *Hvad betyder »lægge til grund«?*
 - 2.5.3. *Hvad betyder »diffus og indirekte nitratudvaskning« og »målbar effekt«?*
 - 2.5.4. *Hvad betyder »den generelle reduktion i nitratudvaskningen, der følger af anden lovgivning«?*
 - 2.6 Særligt om vurdering af diffus og indirekte fosforudvaskning
 - 2.6.1 *Udviklingen i påvirkning af fosfor på landsplan*
 - 2.6.2. *Anmeldelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 4*
 - 2.6.3. *Principper for vurdering af merudvaskning af fosfor*

2.6.4. *Hvad betyder »målbar effekt«?*

- 2.7 Skema til anmeldelse af aktiviteter
- 2.8 Kommunalbestyrelsens vurdering af anmeldelsen
- 2.9 Forældelsesfrist for gennemførelse af anmeldte aktiviteter
- 2.10 Klage
- 2.11 Tilsyn og straf
- 3. Afgørelser efter naturbeskyttelseslovens § 19 d og § 19 e
 - 3.1 Krav om driftsændringer mv. skal altid søges gennemført ved aftale
 - 3.2 Afgørelser efter anmeldelse
 - 3.3 Eksisterende drift og Natura 2000-planen
 - 3.4 Konsekvenser i forhold til andre regler
 - 3.5 Afgørelser efter § 19 e er midlertidige
 - 3.6 Klage
- 4. Erstatning
- Bilag 1
- Bilag 2
- Bilag 3
- Bilag 3

1. Indledning

Den 1. oktober 2004 trådte en større ændring af naturbeskyttelsesloven¹⁾ i kraft, herunder regler der supplerer den danske gennemførelse af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet²⁾.

Der blev dermed bl.a. indføjet et nyt kapitel 2 a om internationale naturbeskyttelsesområder.³⁾ Det er de områder, som er udpeget som hhv. fuglebeskyttelsesområder, habitatområder (samlet benævnt Natura 2000-områder) og Ramsarområder. For nærmere oplysninger om direktiverne, områderne og administration kan henvises til <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/>

Kapitel 2 a indeholder:

- bestemmelser om kommunalbestyrelsernes forpligtelse til at gennemføre de Natura 2000-planer, som skal udarbejdes efter miljømålsloven⁴⁾ (§ 19 a og §§ 19 c-19 e),
- en anmeldelsesordning for visse aktiviteter i områderne (§ 19 b),
- bestemmelser om kommunalbestyrelsernes pligt til at pålægge nødvendige driftsændringer eller andre foranstaltninger, hvis det ikke kan afvente vedtagelse og realisering af en Natura 2000-plan (§ 19 f) (bestemmelsen er ikke længere relevant) og
- bestemmelser om erstatning for og tilskud til gennemførelse af foranstaltninger (§§ 19 g-19 h).

Denne vejledning har specielt til formål at vejlede om administrationen af § 19 b, § 19 d og § 19 e. Vejledningen erstatter den foreløbige vejledning om reglerne om internationale naturbeskyttelsesområder i naturbeskyttelseslovens § 19 b og § 19 f.

Skovloven har tilsvarende bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i fredskov. Der er udarbejdet særskilte vejledninger til brug for Naturstyrelsens administration heraf (se <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Skovloven/paragraf17.htm>).

Desuden er der i lov om drift af landbrugsjorder fastsat regler om drift af naturarealer på landbrugsjord, som bl.a. rummer mulighed for at anmelde tilplantning af landbrugsjord med skov m.v., og hvor kommunalbestyrelsen også er myndighed. Udover at henvise til disse regler (<http://naturerhverv.fvm.dk/>) vil denne vejledning kort beskrive visse sammenhænge mellem de 2 regelsæt.

1.2 Baggrund for bestemmelserne

Fuglebeskyttelsesdirektivet fra 1979 og habitatdirektivet fra 1992 indeholder fælles EU-regler for naturbeskyttelse. Direktiverne pålægger bl.a. medlemslandene at udpege og beskytte særlige områder for bestemte arter og naturtyper, hhv. fuglebeskyttelses- og habitatområder (samlet betegnet som Natura 2000-områder).

Habitatdirektivet indeholder fælles regler om beskyttelse af de 2 typer områder (artikel 6, stk. 2-4). Efter direktivets artikel 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter samt betydelige forstyrrelser af arter, om nødvendigt også over for igangværende aktiviteter. Endvidere skal myndighederne efter artikel 6, stk. 3, vurdere alle planer eller projekter, der kan påvirke bevaringsmålsætningen for et område, for deres virkninger på området. Myndighederne må ikke give deres tilslutning til planen eller projektet, med mindre det på baggrund af den bedste videnskabelige viden på området uden rimelig tvivl kan afvises, at områderne skades.

Planer og projekter kræver i Danmark i langt de fleste tilfælde en forudgående planlægning, tilladelse el. lign. efter Miljøministeriets eller andre ministeriers lovgivning. Bestemmelserne om konsekvensvurdering er på Miljøministeriets område gennemført ved bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 med senere ændringer om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

En række aktiviteter i det åbne land, som kan betragtes som projekter i habitatdirektivets forstand, kræver imidlertid ikke myndighedstilladelse mv.

Anmeldelsesordningen i naturbeskyttelseslovens § 19 b indebærer, at en række aktiviteter i Natura 2000-områder, som kan påvirke et Natura 2000-område, skal forhåndsanmeldes, så kommunalbestyrelsen kan tage stilling til, om en påvirkning kan udelukkes, eller om påvirkningen er uden betydning for det udpegede område, eller om der er behov for at begrænse eller stoppe den anmeldte aktivitet af hensyn til arter og naturtyper, som området er udpeget for at beskytte.

Med vedtagelsen af Natura 2000-planer etableres der efter lovens § 19 d en pligt for kommunalbestyrelsen til at pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen, hvis der ikke kan indgås aftale på rimelige vilkår efter lovens § 19 c eller en allerede indgået aftale ikke overholdes.

I særlige tilfælde skal kommunalbestyrelsen efter lovens § 19 e pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som af hensyn til Natura 2000-planens bevaringsmålsætning er nødvendige for at undgå varig forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis risikoen herfor ikke kan afværges med foranstaltninger på grundlag af Natura 2000-planen.

1.3 Vejledningens opbygning – en læsevejledning

Vejledningens afsnit 2 omhandler anmeldelsesordningen for visse aktiviteter (§ 19 b). Kapitlet gennemgår proceduren for behandling af anmeldelser. I kapitlet gennemgås de enkelte anmeldelsespligtige aktiviteter, hvor afgrænsning til eksisterende regler præciseres, og der gives konkrete eksempler på, i hvilke tilfælde hensynet til de internationale naturbeskyttelsesområder kan være relevant. Endvidere omtales bekendtgørelse nr. 755 af 25. juni 2012 om anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelsesens § 19 b og skovlovens § 17.

Afsnit 3 omhandler reglerne om kommunalbestyrelsernes pligt til at pålægge grundejere driftsændringer eller foranstaltninger med henblik på at gennemføre Natura 2000-planerne (§ 19 d og § 19 e). Formålet er også her at præcisere bestemmelsernes anvendelsesområde.

I bilag 1-3 er bestemmelserne gengivet i deres fulde ordlyd.

2. Anmeldelsesordningen (§ 19 b)

2.1. Myndigheder

Kommunalbestyrelsen er myndighed.

Skovbevoksede arealer i fredskov er omfattet af en særskilt anmeldelsesordning efter skovloven og skal ikke anmeldes til kommunalbestyrelsen, men til Naturstyrelsen (den lokale enhed - se <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/>).

2.2 Hvad og hvornår skal anmeldes?

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens bilag 2, hvilke aktiviteter der skal anmeldes. Bilaget er gengivet i bilag 2 til denne vejledning. Det er kun aktiviteter, der fremgår af listen, som skal anmeldes.

Der er tale om aktiviteter, der ellers kan igangsættes uden nogen form for myndighedsbehandling eller tilladelser, og som der ikke gælder særlige, konkrete restriktioner i form af fredninger el.lign. for. Pligten til anmeldelse gælder uafhængigt af, om der måtte være indgået aftaler om særligt drift på arealerne, f.eks. MVJ eller lignende. Dog kan gælde særlige driftsmæssige forhold, hvor der ikke er pligt til anmeldelse, jf. bl.a. nedenfor i afsnit 2.3.5. om opdyrkning af vedvarende græs i fuglebeskyttelsesområder.

Kun aktiviteter i de internationale naturbeskyttelsesområder skal anmeldes. Ordningen omfatter altså ikke aktiviteter uden for de udpegede områder.

I særlige tilfælde kan aktiviteter uden for de internationale naturbeskyttelsesområder og aktiviteter, som ikke er nævnt i bilaget, blive omfattet af § 19 d eller § 19 e, men de skal altså ikke anmeldes efter § 19 b.

Kræver en aktivitet tilladelse, godkendelse eller dispensation fra naturbeskyttelses-, plan- eller miljølovgivningen, eller er konsekvenserne af aktiviteten vurderet eller skal vurderes før iværksættelsen efter denne lovgivning, er den ikke omfattet af anmeldelsesordningen, jf. § 19 b, stk. 3. Tilsvarende gælder, hvis der med en afgørelse efter § 19 d eller § 19 e er gjort op med aktiviteten på et konkret areal.

Eksempelvis skal der ved ønske om opdyrkning af et vedvarende græsareal i et fuglebeskyttelsesområde, der samtidig er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, på normal vis søges om dispensation. Hensynet til de internationale naturbeskyttelsesområder skal i givet fald varetages på grundlag af de særlige retningslinjer for administration af de internationale naturbeskyttelsesområder⁵). En sådan ansøgning skal ikke samtidig behandles som en anmeldelse efter § 19 b.

Fastlæggelsen af målsætninger og indsatsprogram i Natura 2000-planen forventes i de fleste tilfælde at ville lette sagsbehandlingen.

Anmeldelse af aktiviteten til kommunalbestyrelsen skal ske, før aktiviteten iværksættes.

2.3 De enkelte anmeldelsespligtige aktiviteter - afgrænsning til anden lovgivning og eksempler på betydning for arter og naturtyper

Her beskrives, hvilke internationale naturbeskyttelsesinteresser der er grunden til, at de enkelte aktiviteter er medtaget i naturbeskyttelseslovens bilag 2. Desuden redegøres der for forholdet til anden lovgivning for nærmere at afklare, i hvilke tilfælde en aktivitet på bilag 2 ikke er omfattet af anmeldelsesordningen.

Pligten til at anmelde en aktivitet er uafhængig af, om der måtte være indgået en aftale om fremtidig drift, medmindre der i forbindelse med Natura 2000-planen direkte er truffet beslutning om, at der er gjort op med den pågældende aktivitet. Afgørende for, om en aktivitet er anmeldelsespligtig er, om den står på lovens bilag 2. Der er ingen undtagelser fra denne pligt og altså heller ikke en undtagelsesbestemmelse med opdykningsret indenfor 1 år fra udløb af aftaler med en offentlig myndighed, som det kendes fra MVJ-tilskudsordningerne, jf. bekendtgørelse nr. 1172/2006 om beskyttede naturtyper.

Gennemgangen i vejledningen sker med det forbehold, at det er kommunalbestyrelserne og Natur- og Miljøklagenævnet som klagemyndighed efter naturbeskyttelsesloven, der gennem praksis fastlægger retstilstanden.

Der henvises undervejs i teksten til nummerkoder på en række naturtyper. Der kan hentes yderligere information herom på Naturstyrelsens hjemmeside.

Forholdet til Lov om drift af landbrugsjorde

Et areal i et Natura 2000-område kan være anmeldt til kommunen som vedvarende græs, skov eller natur efter reglerne i lov om drift af landbrugsjorder (Fødevareministeriets lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 og bekendtgørelse nr. 637/2010 om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur). Hvis arealet er anmeldt til kommunalbestyrelsen som halvkultuareal eller naturareal (med rydningspligt) efter § 10 i bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse, kan arealet efter disse regler som udgangspunkt genopdyrkes inden for 15 år efter anmeldelsen. Tilsvarende kan arealet anmeldes til kommunalbestyrelsen som anden form for natur (uden rydningspligt), jf. bekendtgørelsens §§ 11-12. Selve anmeldelsen efter disse bestemmelser er ikke i sig selv anmeldelsespligtigt efter naturbeskyttelsesloven, medmindre der samtidig påtænkes iværksat aktiviteter på naturbeskyttelseslovens bilag 2 eller skovlovens bilag 1.

Genopdyrkning af arealer anmeldt efter lov om drift af landbrugsjorder vil efter en årrække imidlertid ofte samtidig omfatte aktiviteter, der fremgår af naturbeskyttelseslovens bilag 2. Det drejer sig f.eks. om:

- ændringer i tilstanden af naturtyper, der ikke opfylder størrelseskravet i naturbeskyttelseslovens § 3, bilagets nr. 3,
- opdyrkning af vedvarende græs i fuglebeskyttelsesområder, bilagets nr. 5,
- væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, bilagets nr. 9,
- væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, jf. bilagets, nr. 10.

Er et areal udlagt til skov, kan efterfølgende anmeldelse af rydning af løvskov også være aktuel, jf. bilagets nr. 2.

For arealer anmeldt med 15 års genopdykningsret skal lodsejeren forud for evt. genopdyrkning underrette kommunen herom, jf. § 10, stk. 4 i ovennævnte bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse. En underretning om genopdyrkning efter driftsloven vil naturligt samtidig kunne behandles som en anmeldelse efter naturbeskyttelseslovens § 19 b, forudsat at den indeholder de nødvendige oplysninger (se afsnit 2.7 nedenfor), og forudsat at der er et tidsmæssigt sammenfald mellem underretning og iværksættelse af aktiviteten. Kommunalbestyrelsen bør i givet fald gøre lodsejeren opmærksom på, at underretningen samtidig behandles som en anmeldelse efter naturbeskyttelseslovens § 19 b, så genopdyrkning ikke iværksættes i strid hermed.

Særligt om anmeldelsesordningen og MVJ-arealer

Anmeldelsesordningen gælder for alle arealer i Natura 2000-områder, uanset om der er indgået MVJ-aftaler på arealerne. Agter en lodsejer at iværksætte en af de aktiviteter, der står på lovens bilag 2, skal den anmeldes. Det kan f.eks. være relevant for følgende aktiviteter:

- opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder, jf. bilag 2, nr. 5
- væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensiteten, jf. bilag 2, nr. 9
- væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, jf. bilag 2, nr. 10.

Det gælder også i de tilfælde, hvor en lodsejer ønsker at opdyrke et vedvarende græsareal eller genoptage gødskning (med husdyrgødning) i Natura 2000-områder, når MVJ-aftalen udløber, uanset om der er modtaget MVJ-tilskud med henblik på netop at henlægge arealerne i vedvarende græs eller begrænse gødskning.

Anmeldelsespligten gælder således også for arealer i Natura 2000-områder, der måtte være omfattet af den særlige et-årige undtagelsesregel i § 2 i naturtypebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1172 af

20. november 2006 om beskyttede naturtyper), hvis der agtes iværksat en aktivitet, der er omfattet af anmeldelsesordningen. Undtagelsesreglen i naturtypebekendtgørelsen betyder, at opdyrkning og andre ændringer af tilstanden på sådanne arealer indenfor et år efter udløb af MVJ-aftalen ikke kræver dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, selvom arealerne i aftaleperioden er »vokset ind i« § 3 beskyttelsen.

Anmeldelsespligten indebærer ikke i sig selv en restriktion på det areal, der anmeldes. I mange tilfælde må det forventes, at kommunalbestyrelsen vil vurdere, at den pågældende aktivitet er uden betydning for arter eller naturtyper i Natura 2000-området, og aktiviteten vil kunne iværksættes umiddelbart efter de 4 uger, som myndigheden som udgangspunkt har til at reagere i.

Omvendt kan der være tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen er forpligtet til at træffe afgørelse om at begrænse eller stoppe den anmeldte aktivitet efter naturbeskyttelseslovens § 19 d eller § 19 e,

I forhold til opdyrkning af MVJ-arealer o.lign., der kan medføre merudvaskning af nitrat til nedstrøms beliggende Natura 2000-områder, kan henvises til særskilt afsnit 2.5 nedenfor.

De enkelte aktiviteter

I dette afsnit gennemgås de enkelte anmeldelsespligtige aktiviteter på naturbeskyttelseslovens bilag 2. Kommunalbestyrelsen bør være opmærksom på, at en anmeldt aktivitet, som vurderes at falde udenfor den aktivitet på bilag 2, som den er anmeldt som, kan være omfattet af andre af aktiviteterne på bilag 2.

Eksempelvis kan der være situationer, hvor en anmeldelse alene går på opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder, og hvor opdyrkningen viser sig at falde udenfor definitionen af denne aktivitet, jf. nedenfor under pkt. 2.3.5. Opdyrkningen kan imidlertid være omfattet af andre af de anmeldelsespligtige aktiviteter på bilag 2, f.eks. ved samtidig at indebære en væsentlig ændring i græsningsintensiteten, jf. pkt. 2.3.9. Kommunalbestyrelsen skal i givet fald vurdere aktiviteten i forhold til dette punkt.

2.3.1 Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder (lovens bilag 2, nr. 1)

Tilplantning kan forringe fuglebeskyttelsesområder, der f.eks. er udpeget, fordi der er rastende gæs, svaner og i et vist omfang vadefugle som stor regnspove og hjejle. Disse arter kræver »frit udsyn«, hvilket kan forhindres ved tilplantning med buske eller træer.

Efter landbrugslovgivningen kan der uden forudgående tilladelse plantes juletræer, flerårige energiafgrøder, levende hegn, vildtremiser o.lign. på landbrugsjord. Tilsvarende gælder efter skovloven, at ikke-skovbevoksede arealer i fredskov normalt uden videre kan tilplantes (med mindre de er omfattet af skovlovens § 28 eller naturbeskyttelseslovens § 3), f.eks. hvis de hidtil har været afgræsset. Disse aktiviteter er derfor blevet omfattet af anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelsesloven.

Langt de fleste fuglebeskyttelsesområder er i kommuneplanerne udpeget som områder, hvor skovrejsning er uønsket (negativområder). Skovtilplantning i negativområder kræver dispensation fra kommunalbestyrelsen, jf. § 9 i Fødevarerministeriets bekendtgørelse nr. 637 af 10. juni 2010 om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur. Sådanne ansøgninger skal også betragtes og vurderes som en anmeldelse efter naturbeskyttelseslovens § 19 b, jf. denne lovs bilag 2, nr. 1. Tilsvarende gælder anmeldelse af udlæg til anden natur end skov i det omfang, det omfatter aktiv tilplantning med vegetation, jf. § 12 i ovennævnte bekendtgørelse.

Hvis et fuglebeskyttelsesområde ikke er udpeget som negativområde, kan en lodsejer plante skov efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen, hvis kommunalbestyrelsen efter 4 uger ikke har afvist dette, jf. § 8 i ovennævnte bekendtgørelse. En sådan anmeldelse skal også behandles efter reglerne i naturbeskyttelseslovens § 19 b. I begge tilfælde er kommunalbestyrelsen myndighed, og der er i ovennævnte § 8, stk. 2, en direkte henvisning til naturbeskyttelsesloven.

Folketinget har i juni 2011^{*)} vedtaget ændrede regler vedr. tilplantning med energipil inden for sø- og åb beskyttelseslinjen, jf. naturbeskyttelseslovens § 16, således at tilplantning med visse flerårige energiafgrøder kan ske uden forudgående dispensation. Lovændringen ændrer ikke de eksisterende regler for plantning af energipil i Natura 2000-områder og har derfor ikke indflydelse på pligten til at anmelde tilplantning med energipil i fuglebeskyttelsesområder.

(Om skovfyr på klitter, se pkt. 2.3.7).

2.3.2 Rydning af løvskov samt træartsskifte og plantning i løvskov, der ikke er fredskov (lovens bilag 2, nr. 2)

Langt den overvejende del af skovarealet i de internationale naturbeskyttelsesområder er omfattet af skovlovens regler.

Der kan imidlertid være skovarealer, som ikke er fredskov, og som kan rumme skovnaturtyper eller levesteder for arter, som området er udpeget for at beskytte. Rydning, træartsskifte og plantning kan finde sted uden tilladelse efter skovloven og kan true disse arter eller naturtyper. Disse aktiviteter er derfor omfattet af anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelsesloven.

Der er ikke i skovloven en definition på skov, og det kommer derfor an på en konkret vurdering, hvad der kan karakteriseres som skov. Som udgangspunkt er »skov« i henhold til praksis efter skovloven defineret som arealer, der er mere end 20 meter brede, større end ½ hektar og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer. Det vil typisk være lunde eller små plantninger, mens f.eks. læhegn normalt ikke kan karakteriseres som skov. Efter naturbeskyttelsesloven beror skovbegrebet ligeledes på et konkret skøn, om arealet er domineret af skovbevoksning og derfor har skovkarakter.

Rydning af skov skal efter VVM-reglerne anmeldes til kommunen med henblik på at vurdere, om der er VVM-pligt. Det gælder også ikke-fredskovpligtig skov. Hvis kommunen vurderer, at rydningen er VVM-pligtig, skal en evt. anmeldt rydning ikke samtidig behandles efter naturbeskyttelseslovens § 19 b. Vurderer kommunen i modsat fald, at der ikke er VVM-pligt, skal rydning af ikke-fredskovpligtig skov i Natura 2000-områder vurderes på grundlag af § 19 b.

Ved anmeldelse vedrørende skov kan kommunalbestyrelsen søge råd om vurderingen hos den lokale enhed under Naturstyrelsen (se www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/).

2.3.3 Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i naturbeskyttelseslovens § 3 (lovens bilag 2, nr. 3)

Naturbeskyttelseslovens § 3 indeholder et forbud mod at ændre tilstanden af en række naturtyper over en vis størrelse. Naturtyper uden for fredskov under denne størrelse kan frit opdyrkes, drænes eller på anden måde afvikles.

Det kan ikke udelukkes, at et Natura 2000-område er udpeget for naturtyper, f.eks. heder eller strandenge, eller levesteder for arter, f.eks. småsøer til stor vandsalamander, på § 3-naturtyper, som er for små til at være omfattet af § 3-beskyttelsen. Som supplement til den generelle beskyttelse i de internationale naturbeskyttelsesområder er ændring af tilstanden for disse naturtyper under størrelseskravet i naturbeskyttelseslovens § 3 derfor omfattet af anmeldelsesordningen. Eksempelvis vil dræning af en sø under 100 m² være anmeldelsespligtig, idet der er tale om en ændring af naturtilstanden.

Som det gælder for § 3-naturtyper, betragtes fortsættelse af den hidtidige drift normalt ikke som ændringer i tilstanden og vil derfor ikke være anmeldelsespligtige.

Projekter vedrørende inddragning af uopdyrket land eller delvise naturområder til intensiv landbrugsvirksomhed og dræning skal efter VVM-reglerne anmeldes til kommunen med henblik på at vurdere, om der er VVM-pligt. Hvis kommunen vurderer, at rydningen er VVM-pligtig, skal en sådan anmeldelse ikke

samtidig behandles efter naturbeskyttelseslovens § 19 b. Vurderer kommunen, at der ikke er VVM-pligt, skal kommunen vurdere, om den anmeldte aktivitet i Natura 2000-områder falder ind under naturbeskyttelseslovens § 19 b.

Anmeldelsespligten i forhold til dette punkt omfatter ikke de naturtyper, som efter § 2 i bekendtgørelse nr. 1172/2006 om beskyttede naturtyper, falder uden for § 3-beskyttelsen. Det skal dog ved en anmeldelse vurderes, om der kan være andre anmeldepunkter, som er relevante, f.eks. lovens bilag 2, nr. 5 eller nr. 10. Desuden er naturtyper, der ikke falder under § 3-definitionen, ikke omfattet af anmeldelsesordningen.

For vedvarende græsarealer henvises til punkt 2.3.5.

2.3.4 Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (lovens bilag 2, nr. 4)

Indlandssaltenge er en sjælden naturtype, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ændring af tilstanden af indlandssaltenge er derfor uanset størrelse omfattet af anmeldelsesordningen.

Vandløb, som er udpeget af miljøministeren, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ændringer i tilstanden af § 3-vandløb er ikke omfattet af anmeldelsesordningen, da det kræver dispensation efter naturbeskyttelsesloven (se afsnit 2.2) og tilladelse efter vandløbsloven, jf. også de særlige retningslinjer i bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Ændring af vandløb, kilder og væld, der ikke er udpeget som § 3-vandløb, men som udspringer i eller løber gennem § 3-naturtyper (enge, moser el.lign.), vil kunne ændre tilstanden af disse naturtyper og vil derfor i mange tilfælde forudsætte en dispensation ud fra hensynet til disse naturtyper. Ændring af vandløb, uanset om de er udpeget som § 3-vandløb, vil dog altid kræve tilladelse efter vandløbsloven og undertiden også efter okkerloven. Sådanne ændringer vil derfor ikke være omfattet af anmeldelsesordningen.

Regelmæssig vedligeholdelse af vandløb (grødeskæring og oprensning m.v.) vil normalt ikke ændre tilstanden og vil af den grund ikke være anmeldelsespligtig.

Ændring af den aktuelle tilstand i vandløb som f.eks. oprensning efter en langvarig periode uden vedligeholdelse vil efter omstændighederne kræve såvel dispensation efter naturbeskyttelsesloven (udpegede vandløb) som tilladelse efter vandløbsloven. I så fald er det ikke omfattet af kravet om anmeldelse.

Efter vandløbslovens almindelige regler må grundejere uden tilladelse efter vandløbsloven dræne og udgrøfte med afløb til bestående, åbne vandløb på egen ejendom. I de situationer, hvor f.eks. den almindelige dræningsret kan ændre tilstanden af vandløb, kilder eller væld, vil aktiviteten være omfattet af kravet om anmeldelse. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvor der er risiko for okkerforurening uden for de okkerpotentielle områder, hvor kilder eller væld vil kunne blive tørlagt, eller hvor et åbent vandløb (»grøft«) påtænkes tørlagt.

For forholdet til en evt. screening efter VVM-reglerne (opdyrkning af natur og dræning til landbrugsformål) henvises til ovenfor under pkt. 2.3.3.

For oprensning af vandløb i fredskov kan tillige henvises til skovlovens pligt til at anmelde ændringer i afvandingsforholdene, jf. skovlovens bilag 1. Også oprensning efter lang tid uden vedligeholdelse kan medføre ændringer i tilstanden og vil være omfattet af anmeldelsespligten til Naturstyrelsen, hvis det ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Anmeldelsespligten gælder for såvel offentlige som private vandløb, der ikke er udpeget som § 3-vandløb.

2.3.5 Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder (lovens bilag 2, nr. 5)

Vedvarende græsarealer i de internationale naturbeskyttelsesområder vil ofte være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (strandenge, ferske enge eller overdrev).

Der kan dog være græsarealer, som ikke er omfattet af § 3, uanset at de kan have betydning for forekomst af fuglearter, som fuglebeskyttelsesområderne er udpeget for at beskytte, især fouragerende gæs og stor regnspove eller ynglefugle som hedeheg eller engsnarre.

Vedvarende græsarealer skal forstås som vedvarende græsarealer i landbrugsmæssig forstand (græs og grøntfoder, herunder kløver), som typisk under normale omstændigheder har henligget som græs i minimum 5 år. Dog vil opdyrkning af grøntfoderarealer, der er sået til med majs, der høstes hvert år, ikke være anmeldelsespligtigt efter dette punkt. Hvis en landmand vil omlægge et vedvarende græsareal i et fuglebeskyttelsesområde for at så nyt græs i, og arealet dermed fortsat vil være et vedvarende græsareal, er det heller ikke anmeldelsespligtigt efter dette punkt.

Braklagte arealer er heller ikke i denne sammenhæng at betragte som vedvarende græs. Opdyrkning af braklagte arealer kan dog være omfattet af lovens bilag 2, nr. 10 (se pkt. 2.3.10 nedenfor).

Opdyrkning, herunder omlæg til kornafgrøder, af vedvarende græsarealer vil være omfattet af anmeldelsespligten, medmindre opdyrkning sker indenfor 5½ år.

Anmeldelsespligten gælder også, selvom græsarealet, der ønskes genopdyrket, har været udlagt på baggrund af MVJ-tilskud, eller arealet er udlagt til natur efter lov om drift af landbrugsjorder. Vedr. forholdet til MVJ-aftaler kan i øvrigt henvises til afsnit 2.2.

For forholdet til en evt. screening efter VVM-reglerne (opdyrkning af natur og dræning til landbrugsformål) henvises til ovenfor under pkt. 2.3.3.

2.3.6 Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter (lovens bilag 2, nr. 6)

Tilstanden af klitfredede arealer må ikke ændres, jf. naturbeskyttelseslovens § 8. Det betyder bl.a., at klitfredede arealer ikke må dyrkes eller tilplantes uden tilladelse fra Naturstyrelsen. Der er dog undtagelser fra denne regel, jf. naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 5. I de tilfælde, hvor sådanne aktiviteter ikke kræver dispensation, vil de være omfattet af anmeldelsesordningen.

Der kan være klitarealer, som ikke er klitfredede, men rummer habitatnaturtyper eller levesteder for arter, f.eks. indlandsklitter. Opdyrkning eller tilplantning kræver forudgående anmeldelse, medmindre de er omfattet af konkrete fredningsbestemmelser eller af naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed af den grund kan kræve forudgående dispensation.

Behovet for sandflugtsdæmpning på klitfredede arealer vurderes hvert år af Naturstyrelsen ved den lokale enhed. Den lokale enhed skal i sin administration af pligten til sandflugtsdæmpning tage hensyn til de internationale naturbeskyttelsesinteresser, jf. naturbeskyttelseslovens § 53, stk. 4. Større aktiviteter til bekæmpelse af sandflugt, der rækker ud over sædvanlige dæmningsaktiviteter, antages at kræve dispensation, jf. § 65. I begge tilfælde sker der altså en forudgående vurdering, hvorfor sandflugtsdæmpning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 53 på klitfredede arealer ikke er omfattet af anmeldelsesordningen.

Sandflugtsdæmpning på ikke-klitfredede arealer er omfattet af anmeldelsesordningen, medmindre det kræver tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

For forholdet til en evt. screening efter VVM-reglerne (opdyrkning af natur) henvises til ovenfor under pkt. 2.3.3.

2.3.7 Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter (lovens bilag 2, nr. 7)

Rydning af sammenhængende vedvegetation på klitfredede arealer kan kræve dispensation efter klitfredningsbestemmelserne, hvis det f.eks. indebærer gravearbejder eller terrænændringer, eller der er

tale om rydning af beplantning, der tjener sandflugtens dæmpning, og vil i disse tilfælde ikke kræve anmeldelse.

Hvis dispensation ikke kræves, er den nævnte rydning ligesom rydning på ikke-klitfredede arealer omfattet af anmeldelsesordningen, da det kan påvirke de særlige klitnaturtyper med vegetation af havtorn, gråris og enebær samt skovbevokset klit (naturtyperne 2160, 2170, 2250 og 2180⁶⁾).

Rydning af løvskov er omfattet af lovens bilag 2, nr. 2 (se afsnit 2.3.2 ovenfor). Det gælder også på klitter, og derfor er alene skovfyr som eneste hjemmehørende nåletræsart medtaget. Er de pågældende skovbevoksede klitområder fredskovspligtige, vil rydning være omfattet af skovlovens regler om anmeldelsesordning⁷⁾, som henhører under Naturstyrelsen.

Se i øvrigt afsnit 2.3.6 om undtagelser fra klitfredningsbestemmelsen.

2.3.8 Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (lovens bilag 2, nr. 8)

Enebærkrat på overdrev kan være naturtype 5130, som kan falde uden for definitionen af overdrev i naturbeskyttelseslovens § 3, f.eks. p.g.a. omfanget af krattet (tilgroning). Rydning af sådanne enebærkrat på overdrev kan ske uden tilladelse og er derfor omfattet af anmeldelsesordningen.

2.3.9 Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslæt (lovens bilag 2, nr. 9)

Mange naturtyper og levesteder for arter er afhængige af græsning, og mange af de udpegede områder rummer da også græsningsarealer. Skift i græsningsintensiteten kan være af stor betydning for arterne og naturtyperne.

En gradvis ændring (stigning eller afvikling) af græsningen, som ikke kan give anledning til væsentlige ændringer af naturtyper eller levesteder, vil som udgangspunkt ikke være omfattet af anmeldelsesordningen. En sådan gradvis udvikling, som på længere sigt kan være til skade for arter og naturtyper, vil normalt skulle håndteres gennem Natura 2000-planlægningen.

En forøgelse af græsningsintensitet eller ændret græsning på § 3-områder vil være omfattet af kravet om dispensation, hvis det kan ændre tilstanden.

Væsentlige skift i græsningsintensitet på andre arealer i de internationale naturbeskyttelsesområder kan imidlertid være omfattet af anmeldelsesordningen. Det gælder også ubevoksede arealer i fredskov, i det omfang en sådan driftsændring ikke er omfattet af skovlovens § 28.

Der kan f.eks. være tilfælde, hvor en væsentlig øgning af græsningstryk og/eller græsningssæson fra et år til det følgende påtænkes på et ekstensivt græsset overdrev, så det vil medføre risiko for akut overgræsning med negative konsekvenser for overdrevets struktur, f.eks. forekomst af orkideer, eller en tilsvarende situation på et engareal med ynglefugle, hvor nedtrampning af reder som følge af et øget antal kreaturer kan blive et akut problem.

Også ophør af græsning kan udløse krav om anmeldelse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor ophør af græsning fra det ene år til det andet kan risikere inden for kort tid at ville gøre et engareal uegnet som yngleområde for beskyttede arter, f.eks. hedepletvinge eller fugle.

Kommunalbestyrelsens vurdering af, om en anmeldt ændring i græsningsintensiteten er en væsentlig ændring i græsningsintensitet, vil bero på en konkret vurdering i lyset af de arter og naturtyper, der skal beskyttes. Det forudsættes her, at lodsejeren i tvivlstilfælde spørger kommunalbestyrelsen.

Væsentlige ændringer i græsningsintensiteten i forbindelse med indgåelse og udløb af MVJ-aftaler eller ved genopdyrkning af arealer, der er anmeldt efter reglerne i lov om drift af landbrugjorder, er omfattet af anmeldelsesordningen. Anmeldelsespligten er således uafhængig af aftaler og anmeldelser efter anden lovgivning.

2.3.10 Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning (lovens bilag 2, nr. 10)

Efter de almindelige regler om landbrugsdrift kan landbrugsområder som hovedregel uden tilladelse tilføres næringsstoffer til et vist niveau om året. Undtaget er dog bl.a. § 3-områder, hvor gødskning udover »hidtidigt omfang« normalt vil kræve dispensation, f.eks. i tilfælde, hvor gødskning har ligget på et niveau lavere end det efter husdyrgødningsbekendtgørelsen tilladte. De generelle regler stiller ikke krav til, i hvilken form gødningen tilføres.

Væsentlig ændring i anvendelse af husdyrgødning kan have væsentlig betydning for næringsfattige naturtyper eller levesteder for arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte, da husdyrgødning til forskel fra handelsgødning f.eks. kan medføre drift af ammoniak til sådanne naturtyper eller levesteder. Tilsvarende kan ændring fra fast gødning til gylle få betydning for ammoniakpåvirkningen. Desuden kan anvendelse af husdyrgødning medføre en øget risiko for udvaskning til akvatiske miljøer.

Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning (eksempelvis fra handelsgødning til husdyrgødning eller fra fast gødning til gylle) er omfattet af anmeldelsesordningen.

En direkte påvirkning af nærliggende § 3-områder kan være omfattet af forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 3 mod at ændre naturtilstanden, ligesom tilladning af gylle til vandløb og søer er omfattet af forbuddet i miljøbeskyttelseslovens § 27. I disse tilfælde forudsætter ændringen i gødningsanvendelsen dispensation og er derfor ikke omfattet af anmeldelsesordningen. Det samme kan gælde ændringer i gødningsanvendelsen, der vurderes i forbindelse med tilladelse eller godkendelse af husdyrbrug.

Kommunalbestyrelsens vurdering af, om der er tale om en væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, vil bero på en konkret vurdering i lyset af de arter og naturtyper, der skal beskyttes. Det forudsættes her, at lodsejeren i tvivlstilfælde spørger kommunalbestyrelsen. Genoptages anvendelse af handelsgødning kræver det ikke anmeldelse. Se også afsnit 2.5.

Væsentlige ændringer i anvendelsen af husdyrgødning i forbindelse med ophør af MVJ-aftaler er omfattet af anmeldelsesordningen, f.eks. når udløb af en MVJ-aftale kan medføre ændring fra ingen gødskning til i princippet maksimal gødskning, og hvor der påtænkes brug af husdyrgødning. Tilsvarende gælder for væsentlige ændringer i anvendelsen af husdyrgødning ved geninddragelse af arealer til produktion, f.eks. brakarealer eller arealer, der har været udlagt som natur efter lov om drift af landbrugsjorder.

Udbringning af spildevandsslam er ikke omfattet af anmeldelsesordningen. Hvis en kommune på baggrund af sit kendskab til udbringning af spildevandsslam, herunder på baggrund af udbringers anmeldelse efter slambekendtgørelsen, bliver opmærksom på evt. problemer i forhold til Natura 2000-beskyttelsen, kan kommunalbestyrelsen være forpligtet til at anvende slambekendtgørelsens regler om påbud til at imødegå sådanne problemer.

2.3.11 Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje (lovens bilag 2, nr. 11)

Anlæg i det åbne land kræver som hovedregel tilladelse efter planloven. Der er imidlertid en række undtagelser, f.eks. kan bygninger, veje o.lign., der er nødvendige for landbrugserhvervet, etableres uden forudgående tilladelse, jf. planlovens § 36. Disse anlæg er omfattet af anmeldelsesordningen.

Specielt for vejene gælder, at der skal være tale om mere permanente veje, og altså ikke f.eks. sprøjtespor, kørespor eller lignende.

2.3.12 Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj) (lovens bilag 2, nr. 12).

Etablering af virksomheder i det åbne land vil i mange tilfælde kræve en tilladelse efter planloven (ændret anvendelse, landzonetilladelse), godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven (kapitel 5), husdyrgod-

kendelsesloven mv. Der er dog en række muligheder for uden tilladelse at tage eksisterende landbrugsbygninger i brug til forskellige typer virksomhed, jf. planlovens § 37.

I de tilfælde, hvor der er tale om virksomheder, der kan medføre betydelige forstyrrelser i form af støj, er de omfattet af anmeldelsesordningen. Det gælder også her kun i de tilfælde, hvor etablering af sådanne virksomheder ikke kræver godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven. Støjende virksomhed er ikke det eneste eksempel på virksomhed, der kan medføre betydelige forstyrrelser. Et andet eksempel kunne være væsentlig lokal øgning i trafikmængde som følge af etablering af en virksomhed.

2.4 Proceduren for kommunalbestyrelsens behandling af en anmeldelse

Pligten til at anmelde aktiviteter ligger hos lodsejeren/brugeren. Aktiviteten skal anmeldes, før den igangsættes. Anmeldelse skal ske skriftligt til kommunalbestyrelsen, jf. § 19 b, stk. 1.

Medmindre kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, at den anmeldte aktivitet skal vurderes nærmere, kan anmelderen 4 uger efter, at kommunalbestyrelsen har modtaget anmeldelsen, igangsætte den anmeldte aktivitet, jf. § 19 b, stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan tilkendegive, at man ikke agter at træffe afgørelse. 4 ugers fristen gælder fra det tidspunkt, hvor anmeldelsen er modtaget i kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af, om aktiviteten kan påvirke arter eller naturtyper (se afsnit 2.7 om vurdering). Natur- og Miljøklagenævnet har accepteret sådanne afgørelser f.eks. i sager, hvor kommunen behøvede mere tid til at vurdere ændring i brugen af gødningstype fra handelsgødning til husdyrgødning, opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder eller oprensning af vandløb.

En sådan afgørelse gælder efter loven højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges, jf. § 19 b, stk. 4. Forlængelse kan være begrundet f.eks. i behovet for yderligere tid til at indgå en aftale eller udforme en afgørelse efter § 19 d eller § 19 e eller foretage en revision af Natura 2000-planen.

Natur- og Miljøklagenævnet har i en klagesag udtalt, at en ikke nærmere begrundet fristforlængelse på 2 år og 4 måneder udover de 6 måneder er urimelig lang tid, når det henses, at klager i hele perioden er afskåret fra at iværksætte aktiviteter i området.

Natur- og Miljøklagenævnet har slået fast, at § 19 b, stk. 4, 1. pkt., indebærer, at en anmelder kan igangsætte en anmeldt aktivitet, hvis kommunen ikke reagerer inden for 4 uger fristen. Det gælder også, selv om kommunen efterfølgende ændrer sin vurdering af den anmeldte aktivitets påvirkning af et Natura 2000-område.

Natur- og Miljøklagenævnet har ligeledes fastslået, at anmelder kan igangsætte den anmeldte aktivitet, hvis kommunen ikke træffer en afgørelse inden for en meddelt 6 måneders forlængelse af sagsbehandlingsfristen.

Kommunen har dog som nævnt mulighed for at benytte hjemlen til yderligere at forlænge sagsbehandlingsperioden i særlige tilfælde. En afgørelse om fristforlængelse skal træffes, inden 6 måneders fristen udløber.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at ville vurdere aktiviteten nærmere kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet (se afsnit 2.10 om klage). Hvis der klages, gælder "vurderingsperioden" på de 6 måneder fra den dato, hvor Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse foreligger.

Vurderer kommunalbestyrelsen, at den anmeldte aktivitet kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt og viser en nærmere vurdering, at det ikke kan udelukkes, at den anmeldte aktivitet vil skade Natura 2000-området, skal kommunalbestyrelsen tage skridt til at begrænse eller forhindre aktiviteten eller at sikre fortsættelse af den hidtidige drift. Dette kan ske gennem aftale eller afgørelse efter § 19 d eller § 19 e (se afsnit 3 nedenfor).

Bekendtgørelse nr. 755 af 25. juni 2012 indeholder regler for proceduren for den vurdering, som den kompetente myndighed skal foretage af anmeldte aktiviteter. Reglerne adskiller sig ikke fra reglerne

i habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 408/2007). Dog gælder særlige regler for myndighedens vurdering af en anmeldt aktivitets evt. diffuse og indirekte nitrat- og fosforudvaskning til nedstrøms liggende Natura 2000-områder. Se afsnit 2.5 og 2.6 nedenfor.

2.5 Særligt om vurdering af diffus og indirekte nitratudvaskning

2.5.1. Anmeldelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Bekendtgørelse nr. 755 af 25. juni 2012 om anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17 fastsætter i § 2, stk. 3 regler, hvorefter henholdsvis kommunalbestyrelsen og Naturstyrelsen ved administrationen af anmeldelsesordningen skal lægge til grund, at den anmeldte arealdrifts eventuelle bidrag til den diffuse og indirekte nitratudvaskning til nedstrøms liggende Natura 2000-områder opvejes af den generelle reduktion i nitratudvaskning, som følger

- af den reduktion i nitratudvaskning, som følger af indsatsen efter de statslige Natura 2000- og vandplaner, når de er endeligt vedtaget, samt af anden lovgivning og konkrete projekter (§ 2, stk. 3, 1. pkt.).

Det er en forudsætning, at udvaskningen fra arealet ikke i sig selv vil kunne medføre en målbar effekt i det pågældende Natura 2000-område (§ 2, stk. 3, 2. pkt.).

Baggrunden for disse regler er, at erfaringer fra anmeldelser af genopdyrkning mv. af MVJ-arealer efter MVJ-tilsagnets udløb har vist, at der er behov for at præcisere, hvordan en anmeldt aktivitets eventuelle diffuse nitratpåvirkning af et nedstrøms liggende Natura 2000-område skal vurderes af myndighederne.

I forbindelse med en række anmeldelser efter naturbeskyttelseslovens *bilag 2* kan det være aktuelt at forholde sig til det anmeldtes evt. påvirkning med nitrat af nedstrøms liggende Natura 2000-områder. Det kan være tilfældet i forhold til anmeldelser efter bilag 2,

nr. 3 (ændring af tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i lovens § 3),

nr. 5 (opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder),

nr. 6 (opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter),

nr. 9 (væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslæt), og

nr. 10 (væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning).

2.5.2. Hvad betyder »lægge til grund«?

Reglerne indebærer, at den enkelte anmeldelse fortsat skal vurderes konkret, men at kommunalbestyrelsen i sin vurdering af den anmeldte aktivitets evt. påvirkning af et Natura 2000-område skal se bort fra den anmeldte aktivitets evt. merudvaskning af nitrat til nedstrøms liggende Natura 2000-områder, når denne ikke er målbar.

Præciseringen ændrer i øvrigt ikke grundlaget for at vurdere anmeldte aktiviteters evt. påvirkning af arter og naturtyper, som Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte. Kommunalbestyrelsen skal fortsat vurdere den anmeldte aktivitets evt. direkte påvirkning af det område, hvor aktiviteten foregår, og på naturtyper og arter på tilgrænsende områder.

2.5.3. Hvad betyder »diffus og indirekte nitratudvaskning« og »målbar effekt«?

Ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 3, forstås ved bidrag til en diffus og indirekte nitratudvaskning, at udvaskningen fra arealet ikke i sig selv vil kunne medføre en målbar effekt i det pågældende Natura 2000-område.

En merudvaskning af nitrat er målbar, hvis den i sig selv påvirker vandområdet med mere end 5 pct. af den samlede nitratpåvirkning af området (1 pct. i særligt følsomme vandområder). Dette kriterium er baseret på DMUs rapport om »Effekter af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde«, der er bedste videnskabelige grundlag. Rapporten forholder sig til, hvor stor nitratpåvirkning der skal til, for at der kan konstateres en tilstandsændring i vandområder.⁸⁾ Særligt følsomme vandområder er defineret som lukkede bassiner med ringe vandudskiftning eller vandområder, der er meget lidt eutrofieret.

Natur- og Miljøklagenævnet har i juni 2011 i en række anmeldelsessager fra Ringkøbing-Skjern Kommune, lagt ovennævnte kriterium for, hvad der skal betragtes som »målbar effekt«, til grund for sine afgørelser.

Det er Naturstyrelsens vurdering, at der til brug for identifikation af, om der er tale om *et lukket bassin med ringe vandudskiftning eller vandområder, der er meget lidt eutrofieret*, bør tages udgangspunkt i samme kriterier, som anvendes til fastsættelse af beskyttelsesniveauet i forhold til nitratudvaskning til overfladevand efter husdyrgodkendelsesloven.

Desuden vil visse næringsstoffattige søer også kunne være omfattet af 1 pct.-afskæringskriteriet. Det drejer sig eksempelvis om kalk- og næringsfattige søer og vandhuller - lobeliesøer (naturtype nr. 3110), ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden (naturtype nr. 3130), kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger (naturtype nr. 3140), næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (naturtype nr. 3150) og brunvandede søer og vandhuller (naturtype nr. 3160).

Der henvises i øvrigt til Miljøstyrelsens vejledning om administrationen af husdyrgodkendelsesloven [http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20\(overfladevand\).ashx#Husdyrvejledning.Nitrat-overfladevand-Vurdering_Identifikation_af_vandområder_ad_afskæringskriteriets_pkt_CA_og_CB_1](http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Nitrat%20(overfladevand).ashx#Husdyrvejledning.Nitrat-overfladevand-Vurdering_Identifikation_af_vandområder_ad_afskæringskriteriets_pkt_CA_og_CB_1)

2.5.4. Hvad betyder »den generelle reduktion i nitratudvaskningen, der følger af anden lovgivning«?

Anmeldelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2 og 3, er udtryk for, at opfyldelsen af forpligtelserne efter nitratdirektivet allerede i dag indebærer en generel reduktion i nitratudvaskningen. Nitratdirektivet er bl.a. implementeret med husdyrgødningsbekendtgørelsen⁹⁾ og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹⁰⁾.

Det er Miljøministeriets vurdering, at det mulige bidrag, som stammer fra genopdyrkning af MVJ-arealer m.fl. i Natura 2000-områder, vil være så begrænset, at det ikke giver miljøfagligt grundlag for at skærpe de tiltag, som allerede gennemføres i overensstemmelse med nitratdirektivet mv.

Miljøministeriet følger løbende udviklingen i reduktionen i nitratudvaskningen. Det påhviler ikke kommunerne at vurdere, om nitratudvaskningen fra de enkelte vandoplande til Natura 2000-vandområder fortsat er for nedadgående. Også denne forudsætning skal kommunerne lægge til grund ved sagsbehandlingen.

2.6 Særligt om vurdering af diffus og indirekte fosforudvaskning

Fosfor er for de fleste søer den vigtigste faktor for miljøtilstanden og dermed også den faktor, som har den største betydning for vurdering af en anmeldt aktivitets påvirkning af de søer, som indgår i udpegningsgrundlaget for et Natura 2000-område.

2.6.1 Udviklingen i påvirkning af fosfor på landsplan

Tabet af fosfor fra dyrkede arealer udgør mellem 0,2 og 0,5 kg P/ha viser resultaterne fra landovervågningsoplande i det nationale overvågningsprogram. Resultaterne viser også, at tabet er meget afhængigt af nedbørsmængden, hvilket er årsagen til, at fosforafstrømningen svinger meget mellem årene.

I perioden fra 1990 til 2010 er der på landsplan ifølge DMU¹¹⁾ sket et markant fald i anvendelse af fosfor i handelsgødning, mens reduktionen i fosfortilførsel fra husdyrgødning har været mindre. Nettotil-

førslen (også benævnt markoverskuddet) var i 2010 -2.500 t P svarende til ca. -0,9 kg P/ha. Det vil sige, at handelsgødningforbruget i 2010 var så lavt, at der i gennemsnit omtrent var balance mellem tilført fosfor og bortført fosfor fra markerne.

I 2004 (VMP III og efterfølgende indarbejdet i vandplanerne) blev det vedtaget som målsætning at reducere udledningen af fosfor. Vandplanerne indeholder indsatser på op til 190 ton fosfor/år. I de følgende år forventes der derfor at blive tilført mindre fosfor til vandområderne.

2.6.2. Anmeldelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 4

Ifølge bekendtgørelsens § 2, stk. 4, skal myndigheden i sin vurdering efter § 2, stk. 2, af en anmeldt ændring af driften af et areal vurdere, om en eventuel merudvaskning af fosfor som følge af den anmeldte aktivitet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan bidrage til en opadgående tendens i den samlede fosforbelastning af et nedstrøms liggende fosforbegrænset Natura 2000-vandområde. Hvis den anmeldte driftsændring ikke kan bidrage hertil, skal myndigheden se bort fra et evt. bidrag til udvaskning af fosfor, der måtte følge af den anmeldte drift, og som ikke i sig selv vil kunne medføre en målbar effekt i det pågældende Natura 2000-vandområde.

2.6.3. Principper for vurdering af merudvaskning af fosfor

Ved beregningen af merudvaskningen af fosfor som følge af den anmeldte aktivitet ansættes fosfortabet til de relevante Natura 2000-vandområder (P-faktoren) forsigtigt. P-faktoren ansættes bl.a. på baggrund af, i hvor stort omfang der kan forventes tilbageholdelse af fosforen, inden den tilføres de berørte søer.

Det kan i den forbindelse tages i betragtning, om den årlige belastning af total fosfor fra de relevante vandløbsoplande viser store naturbetingede år-til-år variationer. En vurdering af, om en evt. merbelastning har målbar effekt, vil ikke kunne ske i forhold til observationer i enkelte år. Vurderingen af en eventuel yderligere fosforpåvirkning som følge af ændret landbrugsdrift skal i så fald foretages i forhold til den trend, der observeres i udviklingen i den vandføringsvægtede fosfortilførsel.

2.6.4. Hvad betyder »målbar effekt«?

Forudsat, at en konkret vurdering viser, at merudvaskning fra anmeldte aktiviteter til fosforbegrænsede Natura 2000-vandområder ikke kan bidrage til en opadgående tendens i den samlede fosforbelastning til de nedstrøms liggende søer, er det styrelsens vurdering, at myndigheden på baggrund af den bedste faglige viden om sammenhæng mellem fosforbelastning og miljøtilstand i søer sammenholdt med generelt observerede år-til-år variationer i fosforbelastning uden rimelig tvivl kan fastslå, at en kumulativ merudvaskning af fosfor som følge af anmeldte aktiviteter i Natura 2000-områder på mindre end 1 % af den totale fosforbelastning af et Natura 2000-vandområde *ikke vil have målbar effekt*. En sådan begrænset merudvaskning vil dermed ikke forhindre, at gunstig bevaringsstatus i de berørte Natura 2000-vandområder opretholdes eller kan opnås. Det er en forudsætning, at den ovennævnte forsigtige vurdering af P-faktoren lægges til grund ved sagsbehandlingen.

Modtager en kommune flere samtidige anmeldelser om ændret landbrugsdrift inden for et Natura 2000-område, som medfører en øget fosforudvaskning til samme vandområde, skal alle anmeldelser indgå i vurderingsgrundlaget, med henblik på om nødvendigt at fastsætte vilkår, der skal sikre, at den samlede merudledning som følge af de anmeldte driftsændringer ikke overstiger 1 pct. kriteriet.

2.7 Skema til anmeldelse af aktiviteter

Naturstyrelsen har udarbejdet et skema med tilhørende vejledning som hjælp til anmeldelse til kommunalbestyrelsen. Skemaet findes på styrelsens hjemmeside

(http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Hvordan_beskytter_vi_naturen/Fastsaettelse_af_regler/)

Anmeldeordning_Natura_2000/Anmeldeordning_anden_jord_end_fredskov/Anmeldeordning_anden_jord_end_fredskovsarealer.htm).

Der er ikke krav om, at anmeldelse skal ske på dette skema, blot skal anmeldelsen ske skriftligt.

2.8 Kommunalbestyrelsens vurdering af anmeldelsen

Kommunalbestyrelsen skal indledningsvis vurdere, om den anmeldte aktivitet er omfattet af anmeldelsesordningen, jf. bl.a. ovenfor under afsnit 2.2. Hvis anmeldelsen vedrører skovbevoksede arealer i fredskov, oversendes den til Naturstyrelsens lokale enhed til behandling, og anmelder orienteres herom.

Hvis den anmeldte aktivitet forudsætter en tilladelse el.lign. efter natur- og miljølovgivningen og derfor ikke kræver anmeldelse, videresendes anmeldelsen til den kompetente myndighed, og anmelderen orienteres herom. Hvis et anmeldt areal under sagsbehandlingen bliver omfattet af en ansøgning om en tilladelse el.lign. efter naturbeskyttelses-, miljø- eller planlovgivningen, er grundlaget for anmeldelsen bortfaldet, og den skal ikke (færdig)behandles.

Er aktiviteten omfattet af anmeldelsesordningen, skal kommunalbestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i anmeldelsesbekendtgørelsen vurdere, om den anmeldte aktivitet kan påvirke de arter eller naturtyper, som det internationale naturbeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte¹²⁾. Kommunalbestyrelsen er ikke begrænset til at vurdere den aktivitet, der er anmeldt, men skal også forholde sig til, om andre punkter på naturbeskyttelseslovens bilag 2 (eller skovlovens bilag 1) er relevante. Det gælder uanset, hvornår i sagsbehandlingsprocessen kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på andre forhold.

Bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a er alene rettet mod beskyttelse af arter og naturtyper i Natura 2000-netværket. Kommunalbestyrelsen skal forholde sig til arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget i de pågældende områder (se dog note 11). Hvis en art eller en naturtype er forsvundet fra området, kan kommunalbestyrelsen i sin vurdering se bort fra arten eller naturtypen, hvis det forhold, at arten eller naturtypen ikke længere er i området, skyldes naturlige årsager, der ikke har sammenhæng med forvaltningen af området.

Bliver kommunalbestyrelsen opmærksom på, at andre naturbeskyttelsesinteresser end de interesser, som varetages med udpegningen af Natura 2000-områder, kan påvirkes af den anmeldte aktivitet, kan bestemmelserne i kapitel 2 a, ikke anvendes til at begrænse aktiviteten. Eventuelle begrænsninger i aktiviteten må i givet fald ske på grundlag af de generelle muligheder, som lovgivningen giver.

Er anmeldelsen tilstrækkelig præcis?

Når kommunalbestyrelsen modtager en skriftlig anmeldelse, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om anmeldelsen er tilstrækkeligt præcis til, at man kan foretage den nødvendige vurdering. Det skal bl.a. vurderes, om der foreligger tilstrækkelige oplysninger om geografisk udbredelse, lokalisering, varighed og omfang af den ansøgte aktivitet. Er anmeldelsen så mangelfuld, at det ikke er muligt at vurdere aktiviteten, må kommunalbestyrelsen anmode anmelderen om de nødvendige oplysninger. Fristen på 4 uger løber først, når der foreligger tilstrækkelige oplysninger. Kommunalbestyrelsen kan eventuelt gøre anmelder opmærksom på, at det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om en nærmere vurdering, hvis der ikke foreligger de nødvendige oplysninger om aktiviteten.

Kommunalbestyrelsen kan hos anmelder til behandling af sagen rekvirere oplysninger, som lodsejeren under normale omstændigheder ligger inde med (f.eks. gødsknings- og markplaner). Naturbeskyttelsesloven indeholder imidlertid ikke en særlig hjemmel til at kræve yderligere oplysninger, som evt. vil være byrdefulde for lodsejeren at tilvejebringe, f.eks. om en bestemt arts forekomst på det anmeldte areal.

Gennemgang af anmeldelsen

Kommunalbestyrelsen vil i mange tilfælde umiddelbart kunne vurdere, om den anmeldte aktivitet kan have betydning eller ej, alene på grundlag af aktivitetens karakter, den geografiske beliggenhed, typer af udpegningsgrundlag eller nærhed til kortlagte eller på anden måde registrerede forekomster.

De internationale naturbeskyttelsesområder omfatter i mange tilfælde flere arealer end de, der skal beskyttes efter direktiverne. Det skyldes bl.a., at afgrænsningen af områderne følger erkendbare træk i landskabet, eller at arealerne er medtaget ud fra hensynet til anden hensigtsmæssig arrondering af området. De konkrete, beskyttelsesværdige lokaliteter vil således ofte være omkranset af arealer, der ikke rummer beskyttede arter og naturtyper, og som f.eks. indgår i almindelig landbrugsdrift.

I en lang række tilfælde vil igangsætning af aktiviteter, der er omfattet af bilag 2, således ske på arealer, hvor det ikke vil medføre negative konsekvenser for arter og naturtyper. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der anmeldes rydning af et ikke-fredskovspligtigt løvskovsareal i et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvor skovnaturtyper eller levesteder for skovarter ikke indgår i udpegningsgrundlaget, og hvor rydningen ikke ellers giver anledning til forstyrrelser eller lignende.

Hvis kommunalbestyrelsen kan udelukke, at aktiviteten kan påvirke de arter og naturtyper, som skal beskyttes i området, eller hvis det vurderes, at aktiviteten helt åbenbart ikke vil skade området, skal kommunalbestyrelsen ikke foretage sig videre, og aktiviteten kan gennemføres uden videre efter de 4 uger (se dog afsnit 2.8 om forældelse).

Hvad kan begrunde afgørelse om yderligere vurdering?

Grundlaget for vurderingen er forekomsten af arter og naturtyper, sammenholdt med aktivitetens påvirkning heraf.

Er der mangelfulde eller ingen oplysninger om arter og naturtyper på det pågældende areal og dets omgivelser, eller er det ikke umiddelbart muligt at vurdere påvirkning af eventuelle forekomster, kan det være nødvendigt at tilvejebringe yderligere oplysninger. Kan dette ikke nås inden for de 4 uger, må kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at vurdere den anmeldte aktivitet nærmere, jf. § 19 b, stk. 4.

Efter EU-domstolens praksis skal det på baggrund af bedste videnskabelige viden uden rimelig tvivl kunne fastslås, at det internationale naturbeskyttelsesområde ikke skades.

Kommunalbestyrelsen skal i perioden undersøge virkningerne af den anmeldte aktivitet nærmere for at vurdere, om denne kan skade det udpegede område. Kommunalbestyrelsen er ikke begrænset til at vurdere den aktivitet, der er nævnt i anmeldelsen, men skal også forholde sig til, om andre punkter på naturbeskyttelseslovens bilag 2 kan være relevante. Kommunalbestyrelsens vurdering af disse øvrige forhold indgår som grundlag for den afgørelse, der skal træffes inden 6 måneder.

I de situationer, hvor lodsejeren efterfølgende på den samme ejendom vil iværksætte andre aktiviteter, der er omfattet af anmeldelsesordningen, men hvor kommunalbestyrelsen ikke har vurderet disse, kan en ny anmeldelse dog være nødvendig.

Hvad sker, hvis kommunalbestyrelsen indenfor de 6 måneder vurderer, at der ikke sker skade?

De oplysninger, som kommunalbestyrelsen tilvejebringer i forbindelse med en yderligere vurdering, kan godtgøre, at der ikke sker skade på områdets integritet.

Kommunalbestyrelsen skal derefter træffe beslutning om, at der ikke foretages yderligere i sagen. Kommunalbestyrelsens beslutning herom er en forvaltningsafgørelse. Den skal offentliggøres og kan påklages efter lovens almindelige regler herom (se afsnit 2.9).

Hvad kan begrunde, at en anmeldt aktivitet ikke kan igangsættes?

Hvis en anmeldt aktivitet vurderes at kunne medføre negative konsekvenser for arter eller naturtyper, skal kommunalbestyrelsen forhindre, at aktiviteten igangsættes i den ansøgte form.

Det kan være i situationer, hvor en anmeldt aktivitet åbenbart vil kunne forringe naturtyper eller levesteder eller forstyrre arter på udpegningsgrundlaget, f.eks. hvor et vedvarende græsareal med ynglende hedeheg vil blive opdyrket, eller hvor naturtypen kilder og væld vil blive tørlagt.

Principperne for vurdering af aktiviteterne er de samme, som gælder for aktiviteter, der kræver tilladelse m.v. Der henvises til bekendtgørelse nr. 408/2007 (habitatbekendtgørelsen).

Efter disse principper skal aktiviteten vurderes for sin virkning i sig selv og i forbindelse med andre planer og projekter på de arter og naturtyper, det pågældende område er udpeget for. Også aktivitetens eventuelle bidrag til kumulerede effekter vurderes, f.eks. ved ændret gødskning.

Effekten af den anmeldte aktivitet skal vurderes i forhold til bevaringsmålsætningen for det enkelte område. Den konkrete bevaringsmålsætning for området er i mange tilfælde fastlagt i Natura 2000-planen. Hvis der ikke er fastsat en konkret bevaringsmålsætning, gælder den generelle bevaringsmålsætning for områderne om at sikre eller genopretholde en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at beskytte, jf. § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (habitatbekendtgørelsen).

Desuden er kravet om vurdering af effekten ikke begrænset til selve det areal i det internationale naturbeskyttelsesområde, hvorpå aktiviteten påtænkes iværksat. Effekten af aktiviteten skal vurderes for hele det udpegede område. F.eks. kan tilplantning i fuglebeskyttelsesområder have betydning for rastende gæs og svaner i stor afstand fra det areal, hvor tilplantningen forventes at ske.

Kommunalbestyrelsen skal i hvert enkelt tilfælde konkret vurdere en anmeldt aktivitet og dens virkninger på de arter og naturtyper, det pågældende internationale naturbeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte. Der henvises til vejledningen om habitatbekendtgørelsen på Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk/habitatvejledningjuni2011.pdf

Ved vurderinger af eventuelle påvirkninger gælder forsigtighedsprincippet i forhold til at beskytte de internationale naturbeskyttelsesområder. Der skal således være en høj grad af vished for, at aktiviteten ikke vil skade udpegningsgrundlaget. Hvis det ikke på baggrund af bedste videnskabelige viden uden rimelig tvivl kan afvises, kan aktiviteten ikke igangsættes.

Kommunalbestyrelsen skal i sådanne tilfælde sikre, at aktiviteten ikke iværksættes. Det kan ske enten gennem aftale eller gennem konkret afgørelse om indgreb, jf. nedenfor i afsnit 3.

Habitatdirektivets muligheder for fravigelse af beskyttelsen (artikel 6.4) er ikke relevant i forhold til de aktiviteter, der er omfattet af anmeldelsesordningen, jf. anmeldelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 2. Der vurderes ikke at være sådanne samfundsmæssige forhold til stede, som kan begrunde, at en anmeldt aktivitet kan igangsættes, hvis den vurderes at påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde negativt.

2.9 Forældelsesfrist for gennemførelse af anmeldte aktiviteter

Anmeldte aktiviteter, der kan gennemføres, skal igangsættes, inden der er gået 3 år fra anmeldelsen, jf. § 19 b, stk. 5.

Ønskes aktiviteten først igangsat efter de 3 år, skal den anmeldes på ny.

2.10 Klage

Kommunalbestyrelsens vurdering inden for 4 uger fra anmeldelsen af, at der ikke er behov for at træffe afgørelse i sagen, er ikke en afgørelse og kan derfor ikke påklages. Der vil være notatpligt efter de almindelige forvaltningsretlige regler.

Kommunalbestyrelsens afgørelse efter § 19 b, stk. 4, om at ville vurdere en anmeldt aktivitet nærmere kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet efter naturbeskyttelsesloven § 78, stk. 1.

Afgørelsen er som nævnt under punkt 2.4 tidsbegrænset (6 måneder), dog med mulighed for forlængelse. Denne 6-måneders frist suspenderes, hvis kommunalbestyrelsens afgørelse påklages rettidigt til Natur- og Miljøklagenævnet. Fristen begynder i tilfælde af klage først at løbe, når Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Kommunalbestyrelsens afgørelse på grundlag af en nærmere vurdering efter § 19 b, stk. 4, kan ligeledes påklages, også hvis afgørelsen går ud på, at den anmeldte aktivitet ikke skader Natura 2000-området.

2.11 Tilsyn og straf

Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af naturbeskyttelsesloven, herunder også reglerne om anmeldelsesordning, jf. lovens kapitel 11.

Overtrædelse af pligten til anmeldelse medfører bødestraf, jf. naturbeskyttelseslovens kapitel 13. Straffen kan under skærpende omstændigheder stige til fængsel i op til 1 år.

3. Afgørelser efter naturbeskyttelseslovens § 19 d og § 19 e

Træffer kommunalbestyrelsen beslutning om at ville fortage en nærmere vurdering af den anmeldte aktivitet efter naturbeskyttelseslovens § 19 b, stk. 4, kan denne vurdering vise, at det ikke kan udelukkes, at aktiviteten kan skade Natura 2000-området. Efter anmeldelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen inden for den frist, som er fastsat i lovens § 19 b, stk. 4, bringe lovens § 19 c - § 19 e i anvendelse med henblik på at afbøde skaden.

Hvis forringelserne eller forstyrrelserne ikke kan afværges gennem aftale på rimelige vilkår eller en allerede indgået aftale ikke overholdes skal kommunalbestyrelsen efter naturbeskyttelseslovens § 19 d pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen.

Natura 2000-planen opstiller bl.a. mål for naturtilstanden og fastlægger indsatsen for en 6-årig planperiode. Planen revideres hvert 6. år.

Et krav om begrænsninger i ejerens rådighedsret kan knytte sig til såvel arealanvendelsen som andre driftsforhold af betydning for tilstanden af naturtyper eller levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag.

I særlige tilfælde kan en trussel mod en omfattet naturtype m.v. være så overhængende, at der er behov for et hurtigt indgreb for at afværge truslen. Det kan være i situationer, hvor der f.eks. på grundlag af overvågning eller ny viden kan defineres behov for indgreb, som ikke har kunnet forudses i Natura 2000-planens indsatsprogram, og som ikke kan afvente en revision af indsatsprogrammet, f.eks. hvor der konstateres forekomster af nyindvandrede, beskyttelseskrævende arter, eller hvor en bestemt lovlig aktivitet viser sig at medføre væsentlig, hidtil ukendt negativ påvirkning af arter eller naturtyper. I sådanne særlige tilfælde er kommunalbestyrelsen forpligtet til at anvende hjemlen i § 19 e til at gribe ind. Bestemmelsen vil endvidere kunne anvendes i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen vurderer, at en aktivitet anmeldt efter reglerne i § 19 b ikke kan iværksættes.

Retsvirkningen er begrænset til højst 6 måneder, jf. § 19 e, stk. 3, inden for hvilket det foreløbige pålæg skal afløses af en aftale efter § 19 c eller en endelig afgørelse efter § 19 d. Retsvirkningen kan i særlige tilfælde dog forlænges.

Hjemlen i § 19 e er begrænset til de situationer, hvor aktiviteten vurderes at ville ødelægge eller væsentligt skade habitatnaturtyperne eller væsentligt forstyrre de arter, for hvilke områderne er udpeget, og hvor truslen ikke kan fjernes gennem aftale eller på anden måde.

3.1 Krav om driftsændringer mv. skal altid søges gennemført ved aftale

Det er i naturbeskyttelsesloven forudsat, at det i de fleste tilfælde vil være muligt at indgå aftale med den berørte lodsejer, hvis det er nødvendigt for at undgå negativ påvirkning af arter og naturtyper. Det gælder også som opfølgning på anmeldelser efter § 19 b.

3.2 Afgørelser efter anmeldelse

Hvis der anmeldes en aktivitet, som vurderes at ville medføre skader på det internationale naturbeskyttelsesområde, og der ikke kan indgås en aftale med ejeren, eller hvis det ikke kan afvente Natura 2000-planen, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse efter § 19 d, evt. § 19 e.

3.3 Eksisterende drift og Natura 2000-planen

Kommunalbestyrelsen kan endvidere på baggrund af overvågning, kendskab til området eller på anden vis blive opmærksom på, at eksisterende anvendelse af arealer i et Natura 2000-område betyder, at Natura 2000-planen ikke kan realiseres. Der kan også opstå situationer, som ikke var forudset i Natura 2000-planen, og som kan true arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Kommunalbestyrelsen skal søge at afbøde eller fjerne påvirkningen ved i første omgang i samarbejde med de kompetente myndigheder at reducere påvirkningen på grundlag af de almindelige regler i lovgivningen, f.eks. gennem påbud om nedbringelse af påvirkningen eller ved at iværksætte foranstaltninger på baggrund af hjemler hertil i den almindelige lovgivning.

I tilfælde, hvor det ikke er muligt gennem den almindelige miljølovgivning at reducere miljøpåvirkningen, skal kommunalbestyrelsen søge at indgå aftale herom med den lodsejer, hvis aktivitet er årsag til påvirkningen.

Er der på trods af sådanne begrænsninger i påvirkningen fortsat en negativ påvirkning, der vil indebære, at Natura 2000-planen ikke kan realiseres, skal kommunalbestyrelsen efter § 19 d træffe afgørelse om at bringe disse påvirkninger til ophør ved at pålægge ejeren de nødvendige driftsændringer eller andre foranstaltninger. Hvis der er tale om forhold, der ikke var forudsat i Natura 2000-planen, skal der træffes afgørelse efter § 19 e.

Det gælder også, hvis der senere mod forventning skulle vise sig alvorlige forringelser eller forstyrrelser på grund af aktiviteter, som ellers blev vurderet i overensstemmelse med reglerne i habitatdirektivet.

Det er vigtigt at kunne godtgøre en årsagssammenhæng mellem den aktivitet, der må bringes til ophør eller begrænses, og den påvirkning, der skal ophøre.

Lodsejeren skal tåle, at der gennemføres de nødvendige foranstaltninger på arealet, som fremgår af kommunalbestyrelsens afgørelse. Kommunalbestyrelsens afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet (se afsnit 3.5).

3.4 Konsekvenser i forhold til andre regler

I de tilfælde, hvor der træffes afgørelse med pålæg om driftsændringer el.lign. efter § 19 d eller § 19 e, kan der tillægges afgørelsen "bonusvirkning" i forhold til afgørelser efter naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 15-19, planloven og vandløbsloven, jf. § 19 d, stk. 2. Der skal således ved afgørelse efter § 19 d ikke træffes afgørelse efter disse regler. Det skal fremgå af afgørelsen, i hvilket omfang den træder i stedet for andre regler i de nævnte love, jf. § 19 d, stk. 3.

3.5 Afgørelser efter § 19 e er midlertidige

Retsvirkningen er begrænset til højst 6 måneder, jf. § 19 e, stk. 3, inden for hvilket det foreløbige pålæg skal afløses af en aftale efter § 19 c eller en endelig afgørelse efter § 19 d. Retsvirkningen kan i særlige tilfælde dog forlænges.

3.6 Klage

Kommunalbestyrelsens afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 19 d, stk. 1, og § 19 e, stk. 1, kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet, jf. lovens § 78, stk. 1.

4. Erstatning

Afgørelser efter § 19 d eller § 19 e om indgreb i driften, udløser erstatning for dokumenterede tab. Efter lovbemærkningerne beregnes erstatningen på samme måde som fredningserstatninger som tab af nedgang i handelsværdien.

Ligesom i sager om ekspropriation til naturgenopretning efter naturbeskyttelseslovens § 60 og erstatning for fredninger kan afgørelse om erstatningsfastsættelse påklages til Natur- og Miljøklagenævnet og Taksationskommissionen.

Naturstyrelsen, den 17. juni 2013

- 1) Jf. lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009 om naturbeskyttelse
- 2) Hhv. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF om beskyttelse af vilde fugle og deres levesteder og Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper og vilde dyr og planter og deres levesteder
- 3) Se L 454 af 9. juni 2004 (lov om ændring af naturbeskyttelsesloven)
- 4) Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009
- 5) Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 med senere ændringer om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).
- *) § 1, nr. 4 og 5 i lov nr. 553 af 1. juni 2011 i lov om ændring af lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om planlægning, lov om vandløb og forskellige andre love (»Grøn Vækst«), jf. også § 3 og 4 i bekendtgørelse nr. 1308 af 21. december 2011 om bygge- og beskyttelseslinjer.
- 6) Se bilag 9 i habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 408/2007)
- 7) Lov om skove, jf. bekendtgørelse nr. 945 af 24. september 2009, § 17 med tilhørende bilag 1, samt bekendtgørelse nr. ... om anmeldelsesordningen efter naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17.
- 8) DMUs faglige rapport nr. 787/2010 "Effekter af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde".
- 9) Bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer.
- 10) Bekendtgørelse nr. 291 af 6. april 2011 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug.
- 11) Faglig rapport fra DCE – National Center for Miljø og Energi nr. 3 (2011) Landovervågningsoplande 2010
- 12) Naturklagenævnet har i en afgørelse af 23. februar 2004 (omfartsvej ved Strøby Egede) udtalt, at de oversigter over udpegningsgrundlag, som Naturstyrelsen udsender, ikke i sig selv har retsvirkning som udtømmende angivelse af de beskyttede naturtyper (og arter), og at kommunalbestyrelsen i det konkrete tilfælde burde have lagt en foreslået offentliggjort revision af udpegningsgrundlaget til grund. Kommunalbestyrelsen skal således være opmærksom på evt. foreslåede revisioner af udpegningsgrundlaget. Tilsvarende kan det ikke udelukkes, at der skal tages hensyn til arter og naturtyper, som skulle have været på udpegningsgrundlaget, hvis kommunalbestyrelsen f.eks. i forbindelse med en anmeldelse bliver opmærksom på forekomster heraf. Denne opfattelse understøttes af, at medlemslandene efter EU-domstolens praksis er forpligtede til at varetage beskyttelseshensynene i områder, der skulle have været udpeget, hvilket også må antages at gælde for arter eller naturtyper, som burde have været på udpegningsgrundlaget ved udpegningsgrunden af området (se EU-domstolens dom i Santana-sagen C-355/90).

Bilag 1

Naturbeskyttelseslovens § 19 b (anmeldelsesordning i internationale naturbeskyttelsesområder)

§ 19 b. I internationale naturbeskyttelsesområder skal der inden iværksættelse af de aktiviteter, der er nævnt i bilag 2 til loven, gives skriftlig meddelelse herom til kommunalbestyrelsen med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Stk. 3. En aktivitet, der er omfattet af forbuddene i § 3, § 8, § 15 eller § 18 eller i § 28 i lov om skove, er ikke omfattet af stk. 1. Det samme gælder aktiviteter, som i øvrigt kræver tilladelse efter naturbeskyttelses-, miljø- eller planlovgivningen, eller hvis konsekvenser efter denne lovgivning er vurderet eller skal vurderes forud for iværksættelsen.

Stk. 4. Aktiviteten kan iværksættes, hvis kommunalbestyrelsen ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten. Denne afgørelse gælder dog højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Stk. 5. Hvis aktiviteten ikke er iværksat senest 3 år efter meddelelsen, skal der gives ny meddelelse efter stk. 1, hvis den herefter ønskes iværksat.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om kommunalbestyrelsens vurderinger af meddelelser efter stk. 1.

Aktiviteter, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 19 b (naturbeskyttelseslovens bilag 2).

1. Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
2. Rydning samt træartsskifte og plantning i løvskov
3. Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
4. Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.
5. Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
6. Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
7. Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
8. Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
9. Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslet.
10. Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødsning fra handelsgødning til husdyrgødning.
11. Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
12. Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).

Naturbeskyttelseslovens §§ 19 c, d og e

§ 19 c. Kommunalbestyrelsen kan indgå aftale med ejeren eller brugeren af en ejendom i internationale naturbeskyttelsesområder om driften eller andre foranstaltninger for at realisere Natura 2000-planen.

Stk. 2. En aftale efter stk. 1 kan ændres, hvis parterne er enige herom og ændringen ikke strider mod Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger.

Stk. 3. En aftale efter stk. 1 kan omfatte andre arealer, hvis anvendelse kan bidrage til Natura 2000-planens opfyldelse.

§ 19 d. Kommunalbestyrelsen skal pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen, hvis der ikke kan indgås aftale på rimelige vilkår efter § 19 c eller en allerede indgået aftale ikke overholdes.

Stk. 2. Det kan i en afgørelse efter stk. 1 bestemmes, at forbuddene i §§ 3 og 15-19 ikke skal gælde, i det omfang forholdet er reguleret af afgørelsen. Det kan endvidere i overensstemmelse med planloven og vandløbsloven bestemmes, at tilladelser, godkendelser m.v., som er nødvendige for at gennemføre de påbudte foranstaltninger, anses for meddelt ved afgørelsen efter stk. 1.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 skal angive, i hvilket omfang den træder i stedet for tilladelse m.v. efter reglerne i denne lov, planloven eller vandløbsloven.

§ 19 e. Kommunalbestyrelsen skal i særlige tilfælde pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som af hensyn til Natura 2000-planens bevaringsmålsætning er nødvendige for at undgå varig forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis risikoen herfor ikke kan afværges med foranstaltninger på grundlag af Natura 2000-planen. Kommunalbestyrelsen kan herunder beslutte, at rettidig klage ikke skal have opsættende virkning.

Stk. 2. Ved afgørelse efter stk. 1 finder reglerne i § 19 d, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil den afløses af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, dog højst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges.